

Bryssel 8.7.2022
COM(2022) 328 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Unionin kolmannen terveysalan toimintaohjelman täytäntöönpano vuonna 2020

{SWD(2022) 186 final}

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	2
2. VUODEN KOHOKOHDAT	5
3. TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN	8
<i>3.1 Painopisteet</i>	9
<i>3.2 Toimintatalousarvion toteuttaminen rahoitusmekanismeittain</i>	12
<i>3.3 Tuensaajat</i>	13
4. TÄRKEIMMÄT VIESTINTÄTOIMET	13
5. PÄÄTELMÄT	15

1. JOHDANTO

Tässä kertomuksessa käsitellään unionin kolmannen terveystalouden toimintaohjelman, jäljempänä 'ohjelma', vuoden 2020 vuotuisen työohjelman täytäntöönpanoa. Ohjelman perustamisesta annetun asetuksen¹ 13 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan komissio raportoi ohjelmakomitealle kaikkien ohjelmasta rahoitettujen toimien toteuttamisesta ja tiedottaa niistä Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Tämä kertomus on viimeksi mainitun vaatimuksen mukainen, ja siinä kuvataan ohjelman täytäntöönpanoa ja talousarvion käyttöä vuonna 2020.

Kertomukseen liitettyssä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa esitellään ohjelmasta yhteisrahoitetut keskeiset toimet, joiden tulokset saatiin vuonna 2020. Asiakirjan taulukoissa esitetään myös yksityiskohtaisesti kaikki ohjelman vuoden 2020 toimintatalousarviosta rahoitetut toimet ja sopimukset.

Vuoden 2020 työohjelma perustui useisiin painopistealoihin, mutta sen läpileikkaavana teemana oli terveyteen liittyvä eriarvoisuus.

Covid-19-pandemian vaikutus vuotuisen työohjelman täytäntöönpanoon

Covid-19-epidemian puhjettua vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä ohjelman käynnissä olleissa terveysturvallisuuden alaan liittyneissä toimissa² siirryttiin hätätilaan ja toimia suunnattiin pandemian torjuntaan. Keskeisiä esimerkkejä ovat yhteinen toimi ”Healthy gateways”³, jolla tuettiin EU:n jäsenvaltioiden välistä koordinoitua ja parannettiin valmiuksia torjua rajatylittäviä terveysuhkia saapumispaikoissa, kuten satamissa, lentoasemilla ja maarajoilla, sekä kansainvälisen terveysturvallisuuden ja EU:n valmiuden vahvistamista koskeva yhteinen toimi (Strengthened International Health Regulations and preparedness, SHARP)⁴. Tässä toimessa

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 282/2014, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2014, unionin kolmannen terveystalouden toimintaohjelman perustamisesta (2014–2020) ja päätöksen N:o 1350/2007/EY kumoamisesta (EUVL L 86, 21.3.2014, s. 1).

² Näillä terveysohjelman toimilla luotiin synergiaa EU:n käyttöön ottamien välittömien hätätoimenpiteiden kanssa ja täydennettiin niitä erityisillä ja kohdennetuilla välineillä (kuten unionin pelastuspalvelumekanismilla, hätätilanteen tukivälineellä, EU:n solidaarisuusrahastolla ja lääketieteellisten vastatoimien yhteishankinnoilla) ja muilla ohjelmilla (esim. tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma Horisontti 2020).

³ www.healthygateways.eu

⁴ SHARP-yhteistoimella (www.sharpja.eu) tuetaan EU:n vertailulaboratorioiden välistä koordinoitua biologisten taudinpurkausten, kemiallisen saastumisen sekä ympäristöön kohdistuvien uhkien ja ihmisten terveyteen kohdistuvien tuntemattomien uhkien ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi sekä niihin reagoimiseksi.

tehtiin yhteistyötä Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen uusia virustauteja käsittelevän asiantuntijalaboratorioiden EVD-LabNet-verkoston (Emerging Viral Diseases-Expert Laboratory Network) kanssa, jotta voitiin varmistaa laadunvalvonta ja valmiuksien kehittäminen covid-19-taudin tarkkaa diagnostiikkaa varten pandemian varhaisessa vaiheessa. Toimi osoitti, että on tärkeää hyödyntää laboratorioverkostoja varautumis- ja reagointivälineenä.

Koska terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosaston henkilöresurssit suunnattiin covid-19-pandemiaan liittyviin toimiin, muita toimia (esim. tiedekomiteoiden sihteeristön toimia) vähennettiin, minkä vuoksi komiteat antoivat vähemmän lausuntoja. Kuluttajien turvallisuutta käsittelevä tiedekomitea hyväksyi lausunnoista kuusi, ja terveys- ja ympäristöriskejä sekä kehittymässä olevia riskejä käsittelevä tiedekomitea (SCHEER) hyväksyi yhden lausunnon.

Liikkumisrajoitusten vuoksi EU:n neuvoston puheenjohtajavaltioiden Saksan ja Portugalin järjestämät kaksi konferenssia sekä kuluttaja-, terveys-, maatalous- ja elintarvikeasioiden toimeenpanoviraston (Chafea) järjestämät tiedotuspäivät, joissa esiteltiin vuoden 2020 työohjelmaan liittyviä rahoitusmahdollisuuksia, järjestettiin verkossa. Useita hanke-ehdotusten tai yhteisiä toimia koskevien ehdotusten jättämisen määräaikoja oli lykättävä, koska jäsenvaltioiden terveysviranomaiset olivat kiireisiä covid-19-pandemian vuoksi. Kaikista näistä vaikeuksista huolimatta tilanne ei vaikuttanut merkittävästi vuoden 2020 vuotuisen työohjelman täytäntöönpanoon tai määrärahojen käyttöön.

EU myönsi tavoitteen 1 ”Edistetään terveyttä, ehkäistään sairauksia ja tuetaan terveille elintavoille myönteistä ympäristöä” puitteissa yhteensä **11 097 241,78 euroa** rahoitusta 11 kansalaisjärjestölle⁵, yhdelle yhteiselle toimelle, yhdelle kansainväliselle järjestölle, kahdelle muulle toimelle ja kymmenelle palvelusopimukselle. Kyseiset 11 kansalaisjärjestöä olivat

5 Euroopan kansanterveysjärjestö European Public Health Association (EUPHA), European Public Health Alliance (Euroopan kansanterveysallianssi), Smoke Free Partnership (tupakoimattomuutta edistävä kumppanuus), European Network for Smoking and Tobacco Prevention (tupakoinnin ehkäisemisen eurooppalainen verkosto), Obesity Training And Information Services in Europe - phase 2 (lihavuutta käsittelevät koulutus- ja tiedotuspalvelut Euroopassa – vaihe 2), Schools for health in Europe Foundation (Euroopan terveystieteiden säätiö), TBEC: strengthening TB response in the WHO Europe region (tuberkuloosia käsittelevä eurooppalainen koalitio – tuberkuloosin torjunnan tehostaminen WHO:n Euroopan alueella), AIDS Action Europe - Stronger together (AIDSin torjunnasta vastaavan verkoston yhteiset toimet), Correlation - European Harm Reduction Network (eurooppalainen syrjäytymistä ehkäisevä verkosto), Alzheimer Europe (Alzheimerin tautia käsittelevä eurooppalainen järjestö), European Cancer Leagues -Collaborating for impact in cancer control (eurooppalaisten syöpäjärjestöjen syöväntorjuntaan liittyvä yhteistyö).

esittäneet ehdotuksia erillistä avustussopimusta varten vuonna 2017 allekirjoitetun kumppanuutta koskevan puitesopimuksen mukaisesti. Yhteisen toimen tarkoituksena on vaihtaa parhaita käytäntöjä tupakkatuotedirektiivin (2014/40/EU)⁶ sekä sähkötupakkalainsäädäntöön liittyvien täytäntöönpanosäädösten ja delegoitujen säädösten täytäntöönpanon osalta.

EU myönsi tavoitteen 2 ”Suojellaan unionin kansalaisia vakavilta rajatylittäviltä terveysuhkilta” puitteissa rahoitusta yhteensä **3 933 955,42 euroa** neljälle hankkeelle, jotka käsittelevät rokotteiden saatavuuden ja rokote kattavuuden parantamista. Yksi hankkeista on rokotusyhteistyön parantamiseen EU:ssa tähtäävä IMMUNION (Improving IMMunisation cooperation in the European UNION), jolla pyritään lisäämään rokote kattavuutta. Hanke on näin ollen osa neuvoston vuonna 2018 antaman rokotussuosituksen mukaisia toimia, ja se tuo samalla lisäarvoa EU:n ja jäsenvaltioiden aloitteille, erityisesti rokotuksia käsittelevälle yhteenliittymälle.

Tavoitteen 3 ”Edistetään innovatiivisia, tehokkaita ja kestäviä terveydenhuoltojärjestelmiä” puitteissa EU myönsi rahoitusta yhteensä **31 850 207,93 euroa** yhden kansalaisjärjestön (Health Action International) toiminnan tukemiseen ja useisiin innovatiivisia, tehokkaita ja kestäviä terveydenhuoltojärjestelmiä tukeviin toimiin. Yksi yhteinen toimi koski mielenterveyden alan parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja täytäntöönpanoa keskittyen erityisesti itsemurhien ehkäisyyn ja mielenterveyspalvelujen uudistamiseen. Lisäksi käynnistettiin yhteinen toimi ”Kohti eurooppalaista terveysdata-avaruutta” (Towards the European Health Data Space, TEHDAS), jolla tuetaan eurooppalaisen terveysdata-avaruuden⁷ perustamista. Eurooppalainen terveysdata-avaruus on tärkeä edistysaskel terveysdatan jakamisessa. Lääkkeiden ja terveydenhuollon eurooppalaiselle laatutyöelimestä myönnettiin suora avustus, jonka tarkoituksena on auttaa elintä laatimaan yhdenmukaiset laatustandardit ja vertailumateriaalit biologisille lääkkeille EU:n eläinsuojelualoitteiden mukaisesti.

Tavoitteen 4 ”Helpotetaan unionin kansalaisten mahdollisuuksia saada parempaa ja turvallisempaa terveydenhuoltoa” puitteissa EU myönsi yhteensä **7 710 843,21 euron** yhteisrahoituksen kolmen

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/40/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden valmistamista, esittämistä ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä sekä direktiivin 2001/37/EY kumoamisesta (EUVL L 127, 29.4.2014, s. 1).

⁷ [EUR-Lex – 52022PC0197 – FI – EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu/lexuri/nl/52022PC0197)

EU:n terveystavoitteita edistävän kansalaisjärjestön⁸ tukemiseen, Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltio Portugalin järjestämän lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden saatavuutta ja kohtuuhintaisuutta koskevan konferenssin rahoittamiseen ja palvelusopimusten rahoittamiseen.

Kaikkiin tavoitteisiin liittyvien monialaisten toimien kokonaismenot, mukaan lukien yhteiset toimet kansallisten tietokeskusten, vuoden 2020 EU:n terveystalouden, viestintätoimien, tieto- ja viestintäteknikan ja asiantuntija-arvioijien tukemiseksi, olivat **13 595 548,80 euroa**.

Komissio sekä kuluttaja-, terveys-, maatalous- ja elintarvikeasioiden toimeenpanovirasto (Chafea) varmistivat, että ohjelman tuloksista tiedotettiin laajalti asianmukaisin viestintätoimin. Näissä toimissa keskityttiin komission terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosaston asettamiin viestinnän keskeisiin painopisteisiin, joita ovat muun muassa rokotukset, covid-19-pandemia, terveiden elintapojen edistäminen, terveydenhuoltohenkilöstö, terveysteknologian arviointi ja digitaalinen terveys. Tiedotustoimia järjestettiin yhteistyössä kansallisten tietokeskusten verkoston⁹ kanssa. Näihin kuului muun muassa kaksi verkkoseminaareina järjestettyä tiedotuspäivää vuoden 2020 vuotuisen työohjelmaan liittyvistä rahoitusmahdollisuuksista.

2. VUODEN KOHOKOHDAT

Vuoden 2020 työohjelmassa käsiteltiin laajasti ohjelman neljää erityistavoitetta.

Tavoitteen 1 ”Edistetään terveyttä, ehkäistään sairauksia ja tuetaan terveille elintavoille myönteistä ympäristöä” puitteissa käynnistettiin tupakoinnin torjuntaa koskeva yhteinen toimi (Joint Action on Tobacco Control, JATC2)¹⁰, jonka tarkoituksena on helpottaa hyvien käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden välillä ja siten parantaa tupakkatuotedirektiivin ja sähkötupakkalainsäädäntöön liittyvien täytäntöönpanosäädösten ja delegeoitujen säädösten täytäntöönpanoa. Yksi tupakoinnin torjuntaa koskevan yhteisen toimen tavoitteista on lisätä direktiivin soveltamisen johdonmukaisuutta ja varmistaa siten tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden

⁸ Thalia: action against thalassemia (toimet talassemian torjumiseksi), EURORDIS, SAVDON: World Marrow Donors Association (luuydinluovuttajien maailmanliitto).

⁹ EU:n jäsenvaltiot ja muut ohjelmaan osallistuvat maat nimeävät kansalliset tietokeskukset, joiden tehtävänä on auttaa komissiota edistämään ohjelmaa ja viestimään sen tuloksista ja vaikutuksista.

¹⁰ Tupakoinnin torjuntaa koskeva yhteinen toimi on kolmivuotinen yhteinen toimi, jolle on myönnetty 2,5 miljoonaa euroa Euroopan komission yhteisrahoitusta.

oikeudenmukaiset sisämarkkinat kiinnittäen erityistä huomiota markkinavalvontaan ja täytäntöönpanoon. Siinä arvioidaan tupakan ja kehitteillä olevien tuotteiden mainontaa koskevaa nykyistä oikeudellista kehystä.

Toiminta-avustusta saaneiden kansalaisjärjestöjen joukossa oli Euroopan syöpäjärjestöjen liitto (European Cancer Leagues, ECL). Liitto on ainutlaatuinen foorumi, joka kokoaa yhteen erilaisia alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla toimivia syöpäjärjestöjä syöpävapaan Euroopan saavuttamiseksi. ECL tukee syöpäjärjestöjä syöpäseulonnasta annetun neuvoston suosituksen täytäntöönpanossa ja kokoaa ne yhteen, jotta voidaan edistää syöpäpotilaiden yhtäläisiä mahdollisuuksia saada hoitoa, tukea ja kuntoutusta. Lisäksi ECL kannattaa syövän torjunnan laadun parantamista koskevan eurooppalaisen oppaan vahvistamista ja huomioon ottamista kansallisissa syöpäsuunnitelmissa. ECL:n aktiivinen osallistuminen syövän torjuntaan on ollut erittäin tärkeää erityisesti EU:n lääkestrategian kannalta. ECL on laatinut lääkestrategiasta kannanoton, jossa se jakaa näkemyksiään ja vahvistaa ehdotettua potilaskeskeistä lähestymistapaa. ECL:n osallistuminen liittyy myös EU:n syövän torjuntasuunnitelman täytäntöönpanoon.

Tavoitteen 2 (Suojellaan unionin kansalaisia vakavilta rajatylittäviltä terveysuhkilta) puitteissa rahoitettiin kolmea hanketta rokotuskattavuuden parantamiseksi. Hankkeilla RISE-Vac¹¹, ImmuHubs¹² ja ActToVax4NAM¹³ (rokotusten saatavuuden parantaminen vasta saapuneille siirtolaisille) pyritään lisäämään heikommassa asemassa olevien, eristyksissä olevien ja vaikeasti tavoitettavien ryhmien sekä vasta saapuneiden maahanmuuttajien rokotusmahdollisuuksia (koko eliniän kattava lähestymistapa). ActToVax4Nam-hankkeen kohteena ovat yksinomaan vasta saapuneet maahanmuuttajat (ensimmäiset turvapaikkamaat, kauttakulkumaat ja kohdemaat), ja sillä pyritään varmistamaan rokotusten tasapuolinen saatavuus.

Chafea käynnisti tavoitteen 3 ”Edistetään innovatiivisia, tehokkaita ja kestäviä terveydenhuoltojärjestelmiä” puitteissa palvelusopimuksen¹⁴ terveysteknologian arviointiin liittyvän yhteisen työn suorittamisesta terveysteknologian arviointia koskevan EU:n yhteistyön tukemiseksi. Tässä työssä tarkastellaan jäljellä olevia metodologisia kysymyksiä ja pyritään tätä

¹¹ Kesto: kolme vuotta, EU:n yhteisrahoitus: 951 120 euroa.

¹² Kesto: kolme vuotta, EU:n yhteisrahoitus: 989 104 euroa.

¹³ Kesto: kolme vuotta, EU:n yhteisrahoitus: 994 393 euroa.

¹⁴ Sopimuksen arvo on kolme miljoonaa euroa ja kesto kolme vuotta.

kautta edistämään terveysteknologian arviointiin liittyvää yhteistä työtä. Samalla työ tukee terveysteknologian arviointia koskevaa EU:n yhteistyötä EUnetHTA:n yhteisen toimen päättymisen jälkeen. Näin ollen se edistää merkittävästi terveysteknologian arviointia koskevan uuden oikeudellisen kehyksen kehittämistä. Ottaen huomioon, että terveysteknologian arvioinnista annettu asetus (EU) 2021/2282¹⁵ tuli voimaan tammikuussa 2022 ja sitä aletaan soveltaa tammikuussa 2025, palvelusopimuksen odotetaan tukevan vahvasti uuden asetuksen täytäntöönpanoa, joka on tällä hetkellä valmisteluvaiheessa.

Palvelusopimukselta odotetaan erityisesti seuraavia tuloksia:

- Kehitetään edelleen terveysteknologian arviointimenetelmiä, joita sovelletaan yhteisissä kliinisissä arvioinneissa ja yhteisissä tieteellisissä kuulemisissa. Sopimuksessa käsitellään aloja, joilla mielipiteet eroavat edelleen toisistaan, jotta voidaan kehittää edelleen yhteisiä työmenetelmiä ja helpottaa yhteisen lähestymistavan löytämistä yhteisiä kliinisiä arviointeja ja yhteisiä tieteellisiä kuulemisia varten.
- Saatetaan päätökseen kahdeksan rinnakkaista lääkkeitä koskevaa yhteistä tieteellistä kuulemistä tai vähintään kuusi yhteistä tieteellistä kuulemistä, jotta voidaan jatkaa yhtä EUnetHTA:n yhteisen toimen menestyksekkäimmistä tuotteista.
- Kahden lääkettä koskevan yhteisen kliinisen arvioinnin ja mahdollisuuksien mukaan neljän lääkinnällisiä laitteita koskevan yhteisen kliinisen arvioinnin tai muun kuin yhteisen kliinisen arvioinnin toteuttaminen (joka tapauksessa vähintään yksi lääkkeitä koskeva yhteinen kliininen arviointi ja kaksi lääkinnällisiä laitteita koskevaa yhteistä kliinistä arviointia tai muuta kuin yhteistä kliinistä arviointia).
- Edellä mainittujen yhteisten toimien koordinointi, mukaan lukien vuorovaikutus sidosryhmien edustajien (potilaiden, terveydenhuollon ammattilaisten, teollisuuden), tiedemaailman, asiaankuuluvien EU:n ja kansainvälisten järjestöjen sekä terveysteknologian arviointia koskevien aloitteiden kanssa.

Tavoitteen 4 ”Helpotetaan unionin kansalaisten mahdollisuuksia saada parempaa ja turvallisempaa terveydenhuoltoa” yhteydessä käynnistettiin tutkimus ihmisveren ja veren komponenttien turvallisuutta ja laatua koskevan direktiivin 2002/98/EY ja ihmiskudosten ja -solujen turvallisuutta

¹⁵ [EUR-Lex – 32021R2282 – FI – EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

ja laatua koskevan direktiivin 2004/23/EY sekä näiden kahden direktiivin täytäntöönpanosäädösten uudelleentarkasteluun liittyvän vaikutustenarvioinnin tueksi. Sopimuksen kesto oli yhdeksän kuukautta, ja sillä autettiin komissiota laatimaan vaikutustenarviointivertaa, kudoksia ja soluja koskevan voimassa olevan EU:n lainsäädännön muuttamista koskevan komission ehdotuksen tueksi.

Erityistavoitteina on

- esittää kuvaus lähtötilanteesta ja yhteenveto arvioinnin keskeisistä tekijöistä ja täydentää ongelman määrittelyä keräämällä ja analysoimalla näyttöä mahdollisesti muihin sääntelykehyksiin kuuluvien teknologioiden/hoitojen vaikutuksista ja muista näkökohdista sekä covid-19-pandemiasta saaduista kokemuksista
- mitata toimintavaihtoehtojen todennäköisiä merkittäviä taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia
- analysoida ja vertailla toimintavaihtoehtojen vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta.

3. TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN

Ohjelman kokonaistalousarvio oli 449 000 000 euroa. Tähän sisältyi 30 600 000 euroa komissiota ohjelman täytäntöönpanossa avustaneen Chafean toimintakustannuksia varten. Chafea on antanut komissiolle teknistä, tieteellistä ja hallinnollista tukea ohjelman ja sitä edeltäneiden ohjelmien täytäntöönpanossa vuodesta 2005 lähtien.¹⁶

¹⁶ Komission päätös 2004/858/EY, tehty 15 päivänä joulukuuta 2004, kansanterveysalalla toteutettavaa yhteisön toimintaa hallinnoivan toimeenpanoviraston ”kansanterveysalan toimintaohjelman toimeenpanovirasto” perustamisesta neuvoston asetuksen (EY) N:o 58/2003 mukaisesti (EUVL L 369, 16.12.2005, s. 73), sellaisena kuin se on muutettuna päätöksen 2004/858/EY muuttamisesta ”kansanterveysalan toimintaohjelman toimeenpanoviraston” muuttamiseksi ”terveys- ja kuluttaja-asioiden toimeenpanovirastoksi” 20 päivänä kesäkuuta 2008 tehdyllä komission päätöksellä 2008/544/EY (EUVL L 173, 3.7.2008, s. 27). Kuluttaja-, terveys- ja elintarvikeasioiden toimeenpanovirasto (EAHC) korvattiin joulukuussa 2014 kuluttaja-, terveys-, maatalous- ja elintarvikeasioiden toimeenpanovirastolla (Chafea), kun 17 päivänä joulukuuta 2014 annettu komission täytäntöönpanopäätös 2014/927/EU täytäntöönpanopäätöksen 2013/770/EU muuttamisesta kuluttaja-, terveys- ja elintarvikeasioiden toimeenpanoviraston muuttamiseksi kuluttaja-, terveys-, maatalous- ja elintarvikeasioiden toimeenpanovirastoksi (EUVL L 363, 18.12.2014, s. 183) tuli voimaan.

Chafea järjestää vuotuisia ehdotuspyyntöjä, koordinoi hakemusten arviointia, neuvottelee, allekirjoittaa ja hallinnoi avustussopimuksia ja viestii toimien tuloksista. Se vastaa myös useimmista hankintamenettelyistä.

Vuoden 2020 työohjelmassa vahvistettu talousarvio oli 71 556 963 euroa. Talousarviota voidaan analysoida seuraavasti:

- EU:n rahoittamat toimintamenot: 63 624 000 euroa budjettikohdalle 17 03 01 (Terveydenhuollon innovaatioiden edistäminen, terveydenhuoltojärjestelmien kestävyuden lisääminen ja unionin kansalaisten suojeleminen rajatylittäviltä terveysuhkilta)
- EFTA-/ETA-maiden¹⁷ ja muiden ohjelmaan osallistuvien EU:n ulkopuolisten maiden¹⁸ rahoittamat toimintamenot: 1 882 963 euroa
- hallintomenot: 1 500 000 euroa budjettikohdalle 17 01 04 02
- Chafean toimintamenot: 4 550 000 euroa budjettikohdalle 17 01 06 02.

Toimintamenojen kokonaistalousarvio oli **65 506 963 euroa**. Terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosasto ja Chafea sitoivat yhteensä **68 187 797,40 euroa** vuoden 2020 vuotuisen työohjelman puitteissa (105 prosenttia toimintamenojen talousarviosta). Chafea satoi **40 430 042,00 euroa** ja terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosasto **27 657 755,14 euroa**, joilla katettiin osa hankintasitoumuksista ja muita toimia.

Hyväksytyt toimintatalousarvion ja lopullisen sidotun talousarvion välinen **2 680 834,14 euron** ero johtuu sisäisistä siirroista, jotka tehtiin covid-19-pandemiasta johtuvan kokonaismäärärahasiirron yhteydessä.

3.1 Painopisteet

Vuonna 2020 **68 187 797,14 euron** toimintameno sitoumus osoitettiin seuraaviin neljään ohjelman erityistavoitteeseen:

1. **Terveyden edistäminen – 11 097 241,78 euroa (16 % toimintatalousarviosta)** terveyden edistämiseen, sairauksien ehkäisyyn ja terveille elintavoille myönteisen ympäristön tukemiseen ”terveys kaikissa politiikoissa” -periaate huomioon ottaen

¹⁷ Norja ja Islanti.

¹⁸ Serbia, Bosnia ja Hertsegovina sekä Moldova.

2. **Terveysuhkat** – **3 933 955,42 euroa** (6 % toimintatalousarviosta) EU:n kansalaisten suojelemiseksi vakavilta rajatylittäviltä terveysuhkilta
3. **Terveydenhuoltojärjestelmät** – **31 850 207,93 euroa** (47 % toimintatalousarviosta) innovatiivisten, tehokkaiden ja kestävien terveydenhuoltojärjestelmien edistämiseen
4. **Parempi ja turvallisempi terveydenhuolto** – **7 710 843,21 euroa** (11 % toimintatalousarviosta) helpottamaan EU:n kansalaisten mahdollisuuksia saada parempaa ja turvallisempaa terveydenhuoltoa.

Lisäksi **monialaisiin toimiin** (tietotekniikkaan liittyvät toimet, viestintä, asiantuntija-arvioijille maksettavat korvaukset) ja muihin toimiin (esim. tieteellisten komiteoiden, asiantuntijapaneelin ja muiden asiantuntijaryhmien toimet ja tutkimukset terveystalouden kehittämiseksi) käytettiin yhteensä **13 595 248,80 euroa** (20 % toimintatalousarviosta).

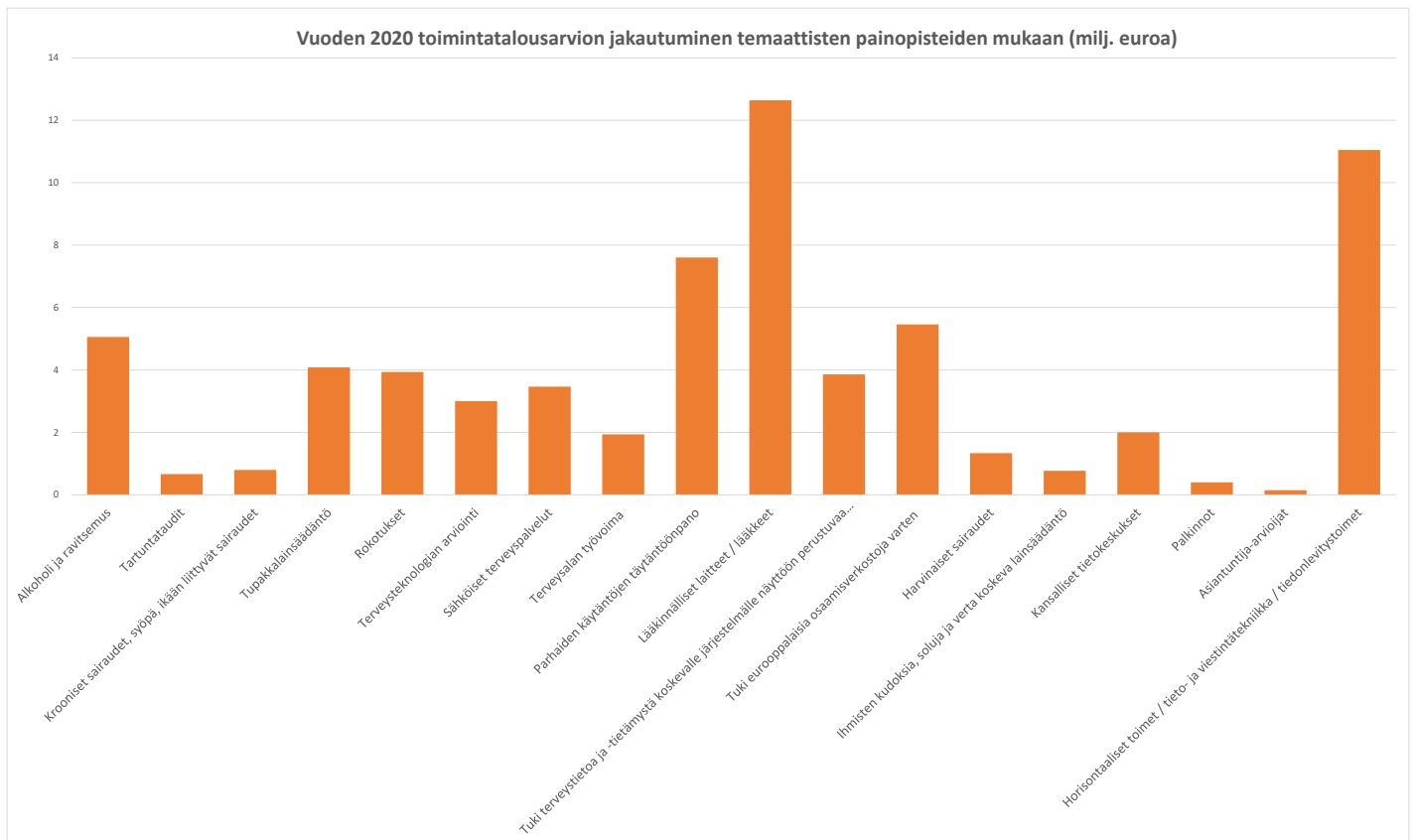
Jäljempänä olevassa kaaviossa 1 esitetään määrärahojen jakautuminen eri tavoitteiden mukaan.

Kaavio 1: Vuoden 2020 toimintatalousarvion jakautuminen ohjelman tavoitteiden mukaan

Kaaviosta 2 käy ilmi vuoden 2020 talousarvion määrärahojen jakautuminen ohjelman temaattisiin painopisteisiin. Määrärahoja suunnattiin eniten temaattiseen painopisteeseen 3 kuuluville toimille, joilla edistetään innovatiivisia, tehokkaita ja kestäviä terveydenhuoltojärjestelmiä. Seuraavaksi eniten määrärahoja saivat horisontaaliset tai monialaiset toimet ja terveyden edistämistä ja rokotuksia koskevat aloitteet.

Kaavio 2: Vuoden 2020 toimintatalousarvion jakautuminen temaattisten painopisteiden mukaan (milj. euroa)

Ohjelma pantiin täytäntöön useiden erilaisten rahoitusvälineiden avulla. Näihin kuuluivat

- hankeavustukset
- toiminta-avustukset kansalaisjärjestöille
- jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa yhteisrahoitettavat toimet (yhteiset toimet)
- suorat avustussopimukset kansainvälisten järjestöjen kanssa

- julkiset hankinnat
- muut toimet, kuten tuki tiedekomiteoille, Yhteisen tutkimuskeskuksen ja Eurostatin kanssa tehdyt hallinnolliset sopimukset ja neuvoston puheenjohtajavaltioiden järjestämille konferensseille myönnetyt avustukset.

Rahoitettavien toimien, esimerkiksi hankkeiden ja hankintojen, valinnassa käytettiin kilpailuun perustuvia ehdotuspyyntöjä. Yhteiset toimet, kansainvälisille järjestöille myönnettävät avustukset ja EU:n neuvoston puheenjohtajavaltioiden järjestämät konferenssit toteutetaan suorilla avustussopimuksilla näiden (tosiasiallisen tai oikeudellisen) monopoliaseman (eli mahdollisia palveluntarjoajia on vain yksi) vuoksi.

Ulkopuoliset arvioijat (yhteiset toimet), terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosasto ja Chafean virkamiehet arvioivat ehdotukset varmistaakseen yhteisrahoitettujen toimien laadun.

Hallintomäärärahoista rahoitettiin esimerkiksi tutkimuksia, asiantuntijakokouksia, viestintätoimia sekä tietoteknisiin järjestelmiin liittyvää teknistä ja hallinnollista tukea.

3.2 Toimintatalousarvion toteuttaminen rahoitusmekanismeittain

Rahoitusmekanismin tyyppi	Toteutus (euroa)	Mekanismin osuus toteutuneesta kokonaistalousarviosta (%)
1. Ehdotuspyynnön tai tarjouspyynnön perusteella myönnetyt avustukset		
1.1 Hankeavustukset / HP-PJ	7 452 705,51	11,30 %
1.2 Toiminta-avustukset kansalaisjärjestöille / erilliset avustussopimukset	5 852 209,00	8,90 %
1.3 Avustukset yhteisille toimille	12 408 994,17	18,90 %
1.4 Konferenssiavustukset EU:n puheenjohtajana toimiville jäsenvaltioille	162 984,92	0,24 %
1.5 Kansainvälisten organisaatioiden kanssa tehtävät suorat avustussopimukset	5 730 000,00	8,74 %
AVUSTUKSET YHTEENSÄ	31 606 893,60	48 %
2. Hankinnat (palvelusopimukset, palkinnot ja horisontaaliset toimet)	26 708 292,21	40 %

<i>Chafean hallinnoimat</i>	8 273 148,40	13 %
<i>SANTE-pääosaston hallinnoimat</i>	18 435 143,81	27 %
4. Muut toimet	9 872 611,33	10,90 %
<i>Chafean hallinnoimat</i>	650 000,00	0,90 %
<i>SANTE-pääosaston hallinnoimat</i>	9 222 611,33	10 %
5. Vuoden 2020 työohjelman talousarvion toteutuma	68 187 797,14	105 %
<i>Chafean hallinnoimat</i>	40 530 042,00	62 %
<i>SANTE-pääosaston hallinnoimat</i>	27 657 755,14	37,47 %
Vuoden 2020 työohjelman käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	65 506 963,00	100,00 %
Muut määrärahat	- 2 680 834,14	5 %
<i>Chafea</i>	-	
<i>SANTE-pääosasto</i>	2 680 834,14	
<i>Kokonaismäärä (myös siirretyt määrärahat)</i>		68 187 797,14

3.3 Tuensaajat

Chafea ja terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosasto SANTE myönsivät vuonna 2020 yli 80¹⁹ avustusta ja sopimusta eri tuensaajille ja palveluntarjoajille, kuten valtiollisille organisaatioille, akateemisille laitoksille, kansalaisjärjestöille, yksityisille yrityksille ja yksittäisille asiantuntijoille²⁰. Muita tuensaajia olivat esimerkiksi kansainväliset järjestöt ja EU:n yksiköt. EU:n rahoitusta sai noin 286 tuensaajaa ja talouden toimijaa, pääryhminä yksityiset yritykset (hankinta- ja muut toimet) ja valtionhallinnon organisaatiot (yhteiset toimet ja hankkeet).

4. TÄRKEIMMÄT VIESTINTÄTOIMET

Chafea järjesti vuonna 2020 viestintätoimia, joilla pyrittiin lisäämään ohjelman tulosten ja saavutusten näkyvyyttä, tukemaan terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosaston viestinnän

¹⁹ Yhteiset toimet (4), hankeavustukset (10), toiminta-avustukset / erilliset avustussopimukset (15), suorat avustussopimukset (4), palkinnot (3), puheenjohtajavaltion konferenssit (2), tarjouskilpailut (37) ja muut toimet (10).

²⁰ Lukuun eivät sisälly esimerkiksi tieteellisiin komiteoihin osallistuvien yksittäisten asiantuntijoiden tai ehdotuspyyntöjen arvioijien kanssa tehdyt sopimukset.

erityisiä painopisteitä sekä tehostamaan entisestään pyrkimyksiä ohjelman mahdollisten tuensaajien tavoittamiseksi. Ohjelmaa koskevassa Chafean vuoden 2020 toimintakertomuksessa²¹ kerrotaan kattavasti näistä toimista.

Vuoden tärkeimmät tapahtumat olivat 4. ja 5. maaliskuuta 2020 järjestetyt verkossa toteutetut tiedotusseminaarit, joihin osallistui yli 350 osallistujaa. Verkko-seminaareissa tuotiin esiin ohjelmaan liittyviä menestystarinoita ja esiteltiin vuoden 2020 vuotuisen työohjelmaan liittyviä EU:n terveysalan rahoitusmahdollisuuksia (esimerkiksi hankepyynnöt, yhteiset toimet ja tarjouskilpailut).

Lisäksi Chafea järjesti yhteistyössä ohjelman kansallisten tietokeskusten kanssa kaksi tiedotuspäivää Italiassa ja Ruotsissa kansallisiin toimintapoliittisiin painopisteisiin liittyvistä aiheista. Tapahtumiin osallistui yli 100 henkilöä. Lisäksi 60 henkilöä osallistui verkossa 8. kesäkuuta 2020 järjestettyyn tiedotuspäivän kokoukseen, jossa käsiteltiin yhteisiä toimia.

Seuraavissa kahdessa tapahtumassa annettiin lisätietoa ohjelman täytäntöönpanosta ja tuloksista:

- vuoden 2020 Euroopan kansanterveyskonferenssi, 20.–23. marraskuuta 2020, verkkotapahtuma, johon sisältyi kaksi istuntoa ja virtuaalinen näyttelyosasto
- 16. kansanterveysalan maailmankongressi 2020, 12.–17. lokakuuta 2020, verkkotapahtuma, johon sisältyi kaksi istuntoa ja virtuaalinen näyttelyosasto.

Vuonna 2020 verkkoviestintätoimet ylittivät asetetun tavoitteen (150 uutista vuodessa). Chafean verkkosivustolla oli yli 220 uutista, jotka julkaistiin myös sosiaalisessa mediassa, ja muita toimia olivat rahoitusmahdollisuuksia käsittelevät verkko-seminaarit, viestintäohjeiden laatiminen tuensaajille ja tietokannan lataustoimintojen päivittäminen. Lisäksi terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosaston ja Health-EU-uutiskirjeen linkittäminen toisiinsa paransi tiedottamista komission toimenpiteistä covid-19-pandemian torjumiseksi.

Chafea tuotti useita sähköisiä julkaisuja, jotka ovat julkisesti saatavilla sen verkkosivustolla ja EU Bookshop -verkkokirjakaupassa ja jotka voidaan tulostaa pyynnöstä. Näitä olivat esimerkiksi

²¹ [annual-activity-report-2020-chafea_en.pdf \(europa.eu\)](#) tai [Vuotuinen toimintakertomus 2020 – kuluttaja-, terveys-, maatalous- ja elintarvikeasioiden toimeenpanovirasto | Euroopan komissio \(europa.eu\)](#).

kolme tiedotetta, joissa käsiteltiin syöpää²², integroitua hoitoa²³ ja ihmisestä peräisin olevia aineita²⁴. Ne ovat saatavilla kaikilla EU:n 23 virallisella kielellä.

5. PÄÄTELMÄT

Osa ohjelman toimista ja resursseista ohjattiin ja kohdennettiin covid-19-pandemian torjuntaan, mutta ohjelman mukaisten toimien täytäntöönpanoa jatkettiin, jotta voidaan tehostaa ja vahvistaa keskeisiä saavutuksia koko täytäntöönpanokaudella 2014–2020. Covid-19-taudin leviämisestä johtuvissa poikkeuksellisissa olosuhteissa ohjelma toimi hyvin ja se on pantu tehokkaasti täytäntöön vuonna 2020. Tämä parantaa osaltaan terveyden suojelua ohjelmaan liittyvillä politiikoilla ja toimilla Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 168 artiklan mukaisesti.

²² [Syöpä – EU:n julkaisutoimisto \(europa.eu\)](#)

²³ [Integroitu hoito – EU:n julkaisutoimisto \(europa.eu\)](#)

²⁴ [Ihmisestä peräisin olevat aineet – EU:n julkaisutoimisto \(europa.eu\)](#)